

Nr 83.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ersättning till K. E. Engström för sjukdom, som ådragits under militärtjänstgöring.

(5:e avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Eriksson* i Sandby väckt motion (II: 69) har hemställts, att riksdagen måtte förklara lantarbetaren Karl Elis Engström, Björklinge, berättigad att komma i åtnjutande av ersättning från riks-försäkringsanstalten för under militärtjänst ådragen sjukdom med belopp som skulle ha utgått enligt vanliga grunder.

I motionen anföres följande.

Lantarbetaren Karl Elis Engström, Björklinge, Uppsala län, född den 17/11 1901, anställdes den 1/11 1919 som volontär vid kungl. Livgardet till häst. Anställningen innehades t. o. m. den 31/10 1923, då han på grund av sjukdom (lungtuberkulos) erhöll avsked. Under de fyra år anställningen varat hade Engström varit sjukskriven för influensa under tiden 1/3—11/3 1920 samt för tillfällig feber under tiden 8/4—13/4 samma år. Den 17/11 1922 remitterades Engström till garnisonssjukhuset för observation. Sedan därstädes tbc pulm konstaterats, överfördes Engström den 31/1 1923 till Spenshults sanatorium för vård. Sedan Engström nämnda år, alltså år 1922, drabbades av sjukdomen, har han kortare perioder arbetat under sammanlagt ca 12 år samt har däremellan vårdats på olika sanatorier. Engström har nu senast fr. o. m. den 1/10 1951 ånyo åtnjutit sanatorievård samt är numera förklarad för obotligt sjuk. Under sjukdomstiden har Engström enligt uppgift åtnjutit folkpension under åren 1940—1942.

Enär det enligt Engströms på starka skäl grundade uppfattning vore ostridigt att han ådragit sig sjukdomen under sin militärtjänstgöring och sålunda bort vara berättigad till ersättning från riks-försäkringsanstalten, har anhållan om dylik ersättning skett hos nämnda anstalt. I samband därmed har anförts att anhållan om ersättning icke framställts inom i lagen föreskriven tid. Detta, vilket i och för sig torde vara riktigt, beror dock på bristande kännedom om gällande bestämmelser. Det bör också i sammanhanget påpekas att vederbörande ansvarige militärbefälhavare uppenbarligen bort tillse att anmälan om sjukdomsfallet verkställdes, enär ju Engström insjuknat under tjänstgöringen vid regementet.

Vid den utredning för bedömandet av ersättningsfrågan, som i anledning av förenämnda anhållan företagits, har regementets sekundchef bl. a. uttalat: »Av utredningen synes framgå att militärtjänsten ej kan hava bidragit till sjukdomens uppkomst, utan hade sannolikt E., som har ärftliga anlag för denna sjukdom (modern död i tuberkulos), även under andra förhållanden kunnat drabbas därav.» Beträffande påståendet att Engströms moder dött i nämnda sjukdom läser detta icke vara med verkliga förhållandet överensstämmande. Men även om så förhållit sig utgör detta emellertid intet som helst bevis för att Engströms sjukdom varit ärftligt betingad och ofrånkomlig.

Regementsläkaren konstaterar i till utredningen fogat utlåtande »att E. från tjänstgöringens början varit sjukskriven endast två gånger dels för okomplicerad influensa, dels för svalginfektion. Vid intet tillfälle har några symptom från lungorna konstaterats. E. hade varit fullt frisk till i november 1922 då han upphostade en mindre kvantitet blod». Utlåtandet utnynnar likväl i ett antagande »att sjukdomens utbrott ej kan sättas i direkt samband med tjänstgöringens art och att den sistnämnda ej kan hava bidragit till sjukdomens uppkomst utan hade sannolikt E., som har ärftliga anlag för denna sjukdom, även under andra förhållanden kunnat drabbas därav».

Regementsbefälhavaren har till utredningen anfört »att tjänstgöringen icke kan hava förorsakat Engströms sjukdom. E. har under de senaste åren icke blivit utsatt för tjänstgöring utomhus annat än rent tillfälligtvis. E. har icke deltagit uti några som helst ansträngande marscher eller övningar».

Dessa sistnämnda uppgifter synes ej överensstämma med verkliga förhållandet. Enligt *bestyrkta* uppgifter har Engström bl. a. deltagit i tvenne synnerligen krävande fälttjänstövningar, den ena förlagd till Rotebro i Uppland hösten 1921 och den andra förlagd till ej närmare angiven tid eller plats i Södermanland. Under övningen vid Rotebro hade Engström nattetid blivit fullkomligt genomvåt och frusen samt sedermera känt sig sjuklig och klen. Även under övningen i Södermanland hade Engström ådragit sig en allvarlig förkylning. Engströms närmaste förman löjtnant W. har beträffande fälttjänstövningen i Rotebro i utlåtandet framhållit »att inkvarteringsförhållandena i Rotebro vid det av E. nämnda tillfället voro svåra, varför det icke synes honom osannolikt att E. därunder kunnat ådraga sig en allvarlig förkylning». Löjtnant W. påpekar vidare »att riskmoment uppenbart förefinnes inom militärtjänsten framför allt under fältmässiga övningar och förläggningar utom kasern».

Överläkare N. vid Spenshults sanatorium påpekar jämväl i till utredningen fogat intyg bl. a.: »Det synes mig sålunda sannolikt att Engströms lungtuberkulos kommit till utbrott under hans militärtjänstgöring.»

Av ovanstående fakta i ärendet torde bl. a. ostridigt framgå att Engström efter genomgången fullständig och noggrann läkarundersökning, varvid inga sjukdomssymptom kunnat förmärkas, såsom fullt frisk anställd vid Kungl. Livgardet till häst, att han under de fyra år, anställningen varat, under de tre första åren varit sjukskriven sammanlagt endast ca 17 dagar för okomplicerade sjukdomar, att regementsläkaren konstaterat att Engström varit fullt frisk till i november månad 1922 samt att några symptom från lungorna vid intet tillfälle konstaterats, att påståendena om Engströms ärftliga belastning för ifrågavarande sjukdom ej kunnat styrkas och att även om påståendet varit riktigt detta helt saknat bevisvärde i förevarande fall, samt att RFA vid sin bedömning av ärendet uppenbarligen på de sålunda anförda men obestyrkta premisserna grundat ett avslagsbeslut innebärande att Engström därigenom gått förlustig den ersättning till vilken han eljest syntys vara berättigad. Enär vad som här skett ej kan vara förenligt med rättvisa och billighet synes det nu vara riksdagens plikt att bereda Engström en visserligen senkommen men icke desto mindre fullt påkallad och skäligen ersättning såväl för de gångna åren som för hans återstående livstid.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att riksförsäkringsanstalten dels genom beslut den 4 juli 1923 förklarar, att, då tjänstgöringen icke skäligen kunde antagas ha bidragit till den sjukdom, varav Engström lede, anstalten

jämlikt bestämmelserna i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, funnit någon ersättning icke kunna tillerkännas honom för nämnda sjukdom, dels ock genom beslut den 15 april 1924 på av Engström gjord framställning om förnyad prövning meddelat, att anstalten icke funnit några nya omständigheter hava tillkommit, som skulle kunna föranleda ändring i anstaltens tidigare i ärendet fattade beslut, samt att Kungl. Majt genom beslut den 26 maj 1941 funnit en av Engström gjord underdånig ansökning om ersättning för ifrågavarande sjukdom icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Motionären har för utskottet företett ett av tillförordnade överläkaren vid akademiska sjukhuset i Uppsala O. Hillerdal den 23 mars 1953 utfärdat intyg, vilket är av följande lydelse.

Karl Elis Engström, född den 17/11 1901, Björklinge, vårdas f. n. på Vattholma sanatorium för lungtuberkulos. Engströms sjukdom upptäcktes 1923, sedan han i c:a 4 år varit anställd som volontär vid Kungl. Livgardet till häst, och föranledde vård på Spenshults sanatorium fr. o. m. 31/1 1923. Man kan icke med fog framföra något skäl mot antagandet, att uppträdandet och den börjande utvecklingen av Engströms sjukdom ägt rum under militärtjänstgöringen. Vilket härmed intygas.

Utskottet. Såvitt utskottet vid sin prövning av den föreliggande frågan kunnat finna, kan man icke utesluta den möjligheten, att Engströms militärtjänstgöring bidragit till den sjukdom, varav han lider. Med hänsyn härtill och till omständigheterna i övrigt anser utskottet skäligt, att ekonomisk gottgörelse beredes Engström av statsmedel. Utskottet vill föreslå, att ersättning tillerkännes Engström med samma belopp, som skolat tillkomma honom, därest 1909 års militärsättningsförordning varit tillämplig å sjukdomsfallet, dock att ersättning icke bör utgå retroaktivt för längre tid än från och med den 1 januari 1953. Härav uppkommande kostnader torde böra bestridas från anslaget till Diverse pensioner och understöd m. m.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av motionen II: 69 medgiva, att till Karl Elis Engström må på grund av ifrågavarande sjukdom från anslaget till Diverse pensioner och understöd m. m. utbetalas ersättning, som om 1909 års militärsättningsförordning varit tillämplig å sjukdomsfallet, dock att ersättning icke må utgå till Engström för tid före den 1 januari 1953.

Stockholm den 24 april 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Gillström, Pålsson, Sundelin, Bergh, Erik Gustaf Andersson, Birger Andersson, Bergman, Lodenius, Erik Svedberg och Eric Holmqvist; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Ståhl, Rubbestad, Svensson i Ljungskile, Lindholm, Staxång, fröken Elmén, herrar Åkerström, Nihlfors, fru Ericsson i Luleå, herrar Svensson i Alingsås, Blidfors, Svensson i Stenkyrka och Almgren.